

LBRIS

We know
books

Ștefan Grigore de Faÿ

Cu vremea peste și prin timp
dar fără astâmpăr

pozne, secrete și câteva isprăvi

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

Sumar

*Cifrele din coloana a doua indică o informație,
nu un capitol*

- 5 Mulțumiri
- 7 Recunoștință
- 9 In memoriam
- 11 Despre destin
- 13 Motto-uri
- 15 Poate-i bine de știut

- 17 **Prima parte. Câte ceva despre străbuni**
- 19 Blazonul familiei de Faÿ, Franța
- 21 De unde se trage familia de Faÿ?
- 23 Istoria pe scurt a celor patru familii:
de Faÿ, Kemeny, Bogdan și Wemyss Swan
- 25 Blazoanele familiei de Faÿ, Franța și Ungaria
- 27 Familia de FAÿ, Franța și Ungaria
- 33 Iosif, baron de Faÿ, *Asasinat sau sinucidere?*
- 37 Blazonul familiei Kemeny, Transilvania
- 39 Familia Kemeny, *Transilvania*
- 42 Arborele genealogic al înrudirii dintre familiile Kemeny
și de Faÿ cu familia regală a Angliei
- 43 Blazonul familiei Bogdan, Moldova
- 45 Familia Bogdan, *Moldova*
- 49 Blazonul familiei Wemyss Swan, *Scotia*
- 51 Familia Wemyss Swan, *Scotia, Anglia și, bineînțeles, fantome*
- 55 Blazonul Mamei, *Prințesă Bogdan*
- 57 Mama, *prințesă Bogdan*
- 58 *Moș Mitică*
- 63 Blazon Tata, *baron de Faÿ*
- 65 Tata, *baron de Faÿ*
- 69 Bunica și Bunicul, Mama și Tata, *La toți patru găseai
numai dragoste și pace sufletească*

- 71 **Partea a doua. Năzbâtiile, secretele, dar și isprăvile**
73 Venirea pe lume – *De-acu, „vrei nu vrei, bea Grigore agheasmă”! Între va putea fi și a fost să fie*
85 Poemul *La marginea orașului*
91 Școala, strada și schela sau
Cum se spală „păcatele sociale” ale familiei!
93 De cinci ori cu moartea-n față
139 Studioul de la Buftea – *Meseria-i brățară de aur?!*
143 Armata – *Salvat de la moarte de Radio Europa Liberă... în România... în 1964!!!*
155 Liberarea, nu libertatea! – *Libertatea trebuie să ți-o câștigi!*
165 Anii de facultate – *Totul pentru a învinge!*
– Ce? – Nu se știe! Dar să fii gata!
170 Anul I
173 Anul II
173 Scenariul *Un ou*
180 Anul III
186 Badea Savir
189 Delta
191 Veneția
193 Parisul
195 München, Stuttgart, Hamburg
198 Anul IV
203 Revenit la studioul de la Buftea pe cai mari cu picioare scurte!
– Filmul? O spontaneitate foooaarte elaborată!
204 Primul Big Bang și plecarea Bunicului
215 Parisul, Franța și întoarcerea la origini după 890 de ani
– Cum să-ți iei lumea-n piept, cea care-i de mult „pe marginea prăpastiei”!
221 Mircea Eliade, Paul Barbă Neagră, Monica Lovinescu...
224 Filmări în lumea întreagă
224 Grecia, Muntele Athos, Atena
227 Egipt
227 Mexic
229 Venezuela
230 Niger
230 Bangladesh
231 China
235 Societatea Malta Film Internațional
239 Cum să-ți pierzi timpul, crezând morțiș, că ești mai deștept decât alții! – *Câteva invenții*
247 Din nou francez, după aproape 900 de ani! – *Turnul de la Suresnes și cum ies la iveală genele și nostalgia medievală!*

- 254 15 decembrie '89. Timișoara
- 257 Ioana
- 261 Venirea Tatei la Paris
- 263 Al doilea Big Bang!
- 265 Regele Mihai I la Paris — *Speranța se stinge ultima!*
- 267 Al treilea Big Bang și trei nunți — *Doar una, dar dublă, a fost a mea!*
- 271 Coasta de Fildes
- 275 Nisa — *Helio-drogul pe malul „lu' marea”!*
- 276 Nașterea primei Parohii Ortodoxe Române la Nisa
- 281 Consul la Nisa și porțile care se deschid — *„Fă bine și fii bun de câte ori se poate. Și totdeauna se poate.” (Dalai Lama)*
- 282 Crearea catedrei Dimitrie Cantemir de la Nisa
- 286 Crearea Săptămânii Anuale a Filmului Românesc la Nisa și a Festivalului Ro-Mania de la Villeneuve-Loubet
- 289 Plecarea Tatei în *altă galaxie*
- 295 Nașterea Bisericii Mitropolitane Ortodoxe Române de la Paris
- 301 Vacanțe... de la Nisa — *Cine a rupt pagina din dicționarul meu?*
- 305 Pandemia — *Cum regăsești timpul „uitat”!*
- 309 Închiderea majestuoasă a cercurilor!
- 313 În sfârșit, ne apropiem de încheiere
- 315 Și câteva ultime cuvinte
- 317 Aforisme, pilde și vorbe de duh alese pentru zâmbete și stat pe gânduri
- 318 Foarte importante oricând, dar mai ales azi!
- 318 Din Antichitate
- 319 De la români celebri
- 319 Din lumea mare
- 320 De la necunoscuți.
- 321 Personale
- 323 Inventar profesional
- 325 Filmografie
- 327 Bibliografie
- 337 Din albumul de familie

Poate-i bine de știut

Deviza de pe blazon, *Par toute voie chemine*, care s-ar traduce *Pe orice drum înainte*, este de aproape o mie de ani, încă de la prima Cruciadă, Steaua Polară, busola sau călăuza familiei noastre, că am știut sau nu, că am vrut sau nu, dar nu a fost o povară pentru că ne-a ușurat totdeauna drumul.

Cartea pe care ați deschis-o nu este un roman. Nu veți găsi regrete pentru ce ar fi putut să fie dacă ar fi fost altfel. Nu de o viață romanțată va fi vorba. Nu veți întâlni o *pană* de scriitor, ci mai degrabă o *peniță* de povestitor. Nici vorbă de vreo rigoare cronologică.

În schimb, veți putea fi alături de mine, pagină cu pagină. La început, într-o scurtă plimbare prin istorie și apoi prin lume: peste un milion de kilometri în optzeci de ani prin avioane, trenuri și automobile, descoperind oameni, vieți și întâmplări deosebite, povestite așa cum vor veni ele, sărind dintr-un loc într-altul și peste timp.... Când și unde? Într-o seară de iarnă, la gura sobei, la un pahar de vorbă, cu un ceai cu rom sau cu o *idee* de lapte, și câteva pricomigdale..., dar nici un vin fiert într-o ulcică de lut n-ar fi de lepădat.

Nimic nu este inventat. Nu a fost nevoie. Destinul a avut o foarte bogată imaginație! De nenumărate ori, cele povestite par greu de crezut, dar ele s-au întâmplat chiar așa!

Viața mi-a oferit situații care s-au depănat normal, ca mai tuturor. Nu despre ele va fi vorba aici. Am ales întâmplările și evenimentele care au ieșit din comun și care, îmi închipui eu, ar putea interesa cititorii de orice vârstă. Sunt împrejurări, de la unele remarcabile unde am fost doar martor sau *ascultător*, până la momentele șocante, în care am fost implicat ca *actor*.

Mulți dintre cei citați, de la regi, regine și prințese, președinți, miniștri, diplomați și fețe bisericești, scriitori, filozofi și artiști până la așa-zisii *oameni „obișnuiți”*, dar ce Oameni!, au fost toți importanți

IBRIS | We know books
pentru mine, fiecare în felul său, făcându-mi cei mai mulți bine și alții rău. Unora dintre aceștia din urmă nu voi rezista, ca, în trecere, să le zgândăresc fătărnicia!

Pe prietenii de care nu am pomenit, îi rog să nu-mi poarte pică. Ei fac parte din grădina mea protejată. Ei sunt cei care mi-au permis să gust uneori calmul și liniștea vieții așa-zis normale.

Momentele grele povestite fac parte din fresca realităților trăite, dar în nici un caz pentru a atrage vreo compătimire, cât de mică ar fi ea. Cu atât mai mult cu cât, grație Părinților și Bunicilor, dar și pentru că nu aveam nici o comparație cu *un mai bine*, noi, copiii, nu am simțit greul lor, al celor mari. Lor, comparația cu trecutul li se impunea de la sine, nouă nu. Greul a fost la ei. La noi, prin grija lor, a fost joaca. Și apoi, dacă nu ar fi fost așa, cine știe ce alt destin și-ar fi cerut drepturile sau și-ar fi vârât coada. Am luat deci lucrurile cum au venit și am făcut cum am crezut că-i mai bine cu ce era, când apărea acel *ce era*, încrezători în deviza noastră.

Rândurile care urmează le-am așternut la îndemnul copiilor și al soției mele, Ioana. Doreau să stea la soare, în tren sau în avion și să citească boroboațele făcute de mine! Și tare aș dori ca cele scrise să nu fie interpretate ca laude, ci doar ca o poveste scrisă de altcineva la persoana întâi.

Partea istorică scăldată în ariditatea ei inerentă o ofer celor cărora le-ar lipsi datorită pasiunii lor. Sper că vor găsi câte ceva interesant. Iar dacă se vor fi strecurat erori, să-mi fie cu iertare. Înseamnă că ignoranța mea a vrut să iasă la suprafață, dar nu se ascunde nici o intenție.

Pentru cei cărora lecțiile de istorie le-au lăsat o amintire de note de *trecere*, năzbâtiile încep la pagina 71. Dar cred că ar fi păcat să faceți saltul!

Și încă ceva: cuvintele Mama, Tata, Părinții, Bunica, Bunicul, Bunicii, se scriu corect cu litere mici. Pentru ai mei, corect este să le scriu cu litere mari, precum și cuvântul Țară!

De unde se trage familia de Faij?

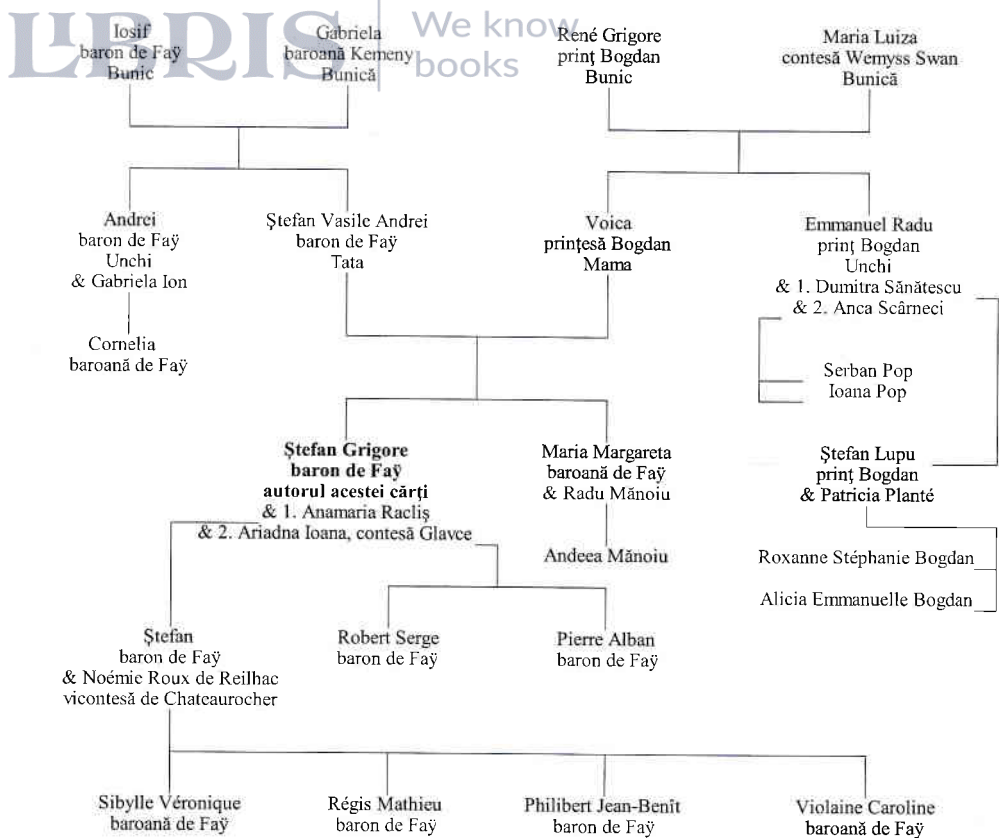
Ca să răspund cu ce știu azi, trebuie să deschid o poartă mare și grea, cu balamalele ruginite și unse abia acum, după mai mult de 1800 de ani și 60 de generații. În spatele ei se împletesc legende și documente aduse până la noi de istorici, genealogiști și heraldiști, dintre care ultimul și cel mai important pentru mine a fost Ștefan Vasile Andrei, baronul de Faÿ, Tatăl meu.

Pasiunea lui a început în 1943 la București când, în 11 aprilie, a luat parte la crearea Cercului Genealogic Român la inițiativa Generalului Mihai Racoviță Cehan. I se alăturaseră frații Dan și Paul Cernovodeanu, Constantin Gane, Octav Lecca, Ferdinand Bartch...

Tata și-a încheiat căutările documentare despre familie abia în 1998 la Paris, după 55 de ani. Bibliografia studiată de el conține 107 surse diferite răspândite în România, Ungaria și Franța. Printre diferitele documente găsite, unul este consacrat exclusiv familiei noastre. Este vorba de *Généalogie de la Maison de Faij en Velay*, scrisă în 1762 de Gastelier de la Tour, Ecuyer de la Ville de Montpellier.

Ștefan Vasile Andrei de Faÿ, Ișta, pentru cei apropiați, a plecat dintre noi într-o altă galaxie, în 2009, la 90 de ani fără șase zile. În ultimii ani a terminat de scris istoria familiei din care voi reda o scurtă parte, completată cu câteva informații interesante găsite mai recent.

Am extras mai jos, din arborele făcut de Tata, doar ultima sută de ani. Întregul arbore de azi, completat după dispariția Tatei, a devenit un rulou care se întinde pe mai mult de zece metri și acopera cei o mie opt sute de ani de vechime a familiei!

Trebuie să vă spun că cei din foarte scurtul arbore genealogic provenim din cinci colțuri ale Europei. După Tata, provenim din familiile *de Faÿ* și *Kemeny* (Franța, Ungaria și Transilvania), după Mama, provenim din familiile *Bogdan* și *Wemyss Swan* (Moldova și Scoția).

Familia de FAÿ*Franța**Ungaria*

Familia de FAÏ *Franța și Ungaria*

Blazonul, numele familiei și genealogia îndepărtată.

Blazoanele au apărut în jurul anilor 1130 ca o nevoie de recunoaștere a armatelor de cruciați (Encyclopédia Universalis 2015). Pons II și Pierre de Chapeuil de FaÏ au plecat în prima cruciadă, cea din anul 1096 și apoi, François de FaÏ, în cea de a doua din anii 1146 - 1149. Blazonul familiei de FaÏ, *pe fond roșu o bandă de aur pe care figurează o nevăstuică albastă*, datează din timpul celei de a doua cruciade, ca și deviza familiei. De ce o nevăstuică? În cartea sa *Bourg de FaÏ-le-Froid*, M. Aymard, arhivar al departamentului Velay (azi la Haute Loire), scrie în 1855: ...*această „figură simbolică” amintește cea mai veche denumire de FaÏ care, în limba latină (fayt) și în laguedocian (fayn), desemnează nevăstuica, în franceză la fouine.*

Numele inițial al familiei a fost Capdeuil sau Chapeuil care derivă din latinul capitolium. Familia Chapeuil primise titlul de *Vir Consularis* dat de Roma și administra teritoriile din Velay. Titlul se va schimba mai târziu în cel de *comptour de Velay*, purtat în Velay numai de familia Chapeuil. Apoi titlul se va schimba în cel de *conte*.

Familia Chapeuil se va despărți în mai multe ramuri: de FaÏ, de Chapeuil, de Mezenc, de la Tour Maubourg, de Chateauneuf...

După genealogiști din Franța, Henri Frebault în 2009, Alain de Carné și Guillaume de Wailly în 2023, întemeietorul familiei Chapeuil de FaÏ este Sfântul Ursin, numit și Sfântul Ursulis de Chapeuil care a trăit între anii 225 (?) și 280. După Episcopul Gregoire de Tours (538-594) în *Historia Francorum* și Etienne-Michel Faillon (1799-1870) în *Acta Sanctis Ursini*, Sfântul Ursin împreună cu Sfântul Just au venit de la Roma (sau Palermo) la Bourges pentru a evangheliza centrul Franței. Documente religioase îl atestă pe Sfântul Ursulis (Ursin) ca fiind primul episcop al orașului Bourges unde a predicat timp de 27 de ani.

Istoria familiei de FaÏ începe deci cu Sfântul Ursulis de Chapeuil de la care generațiile se succed până la Rédemptus de Chapeuil, care, în 905, asociază numele localității Fay, devenind Chapeuil de FaÏ, după care numele de Chapeuil se pierde în favoarea celui de *de FaÏ*.

LIBRIS | We know books

Familia de Faÿ s-a instalat într-o fortăreață pe care a construit-o nu departe de vârfurile *Castellas*, *la Grande Roche* și *la Dent pointue* ale muntelui Mezenc, cel mai bătrân munte din Franța. Aici a fost *fieful* familiei pentru multe sute de ani. Existența fortăreței a determinat nașterea *burgului* care s-a numit inițial Fayum, apoi Faino în 1097, Fay le Froid începând cu 1602 și Fay sur Lignon din 1922.

În anul 1095 are loc, la Clermond-Ferrand din regiunea Auvergne, celebrul apel al Papei Urban al II-lea pentru salvarea Mormântului Sfânt. Au fost prezenți zece cardinali, doisprezece arhiepiscopi, optzeci de episcopi, nouăzeci de stareți, marea nobilime, baroni și cavaleri.

Ca urmare a acestui apel, Cavalerii Pons II și Pierre de Chapeuil, tată și fiu, seniori de Faÿ, vor pleca în Țara Sfântă participând la prima Cruciadă din 1096. Astfel se face că blazonul familiei figurează în Sala Cruciaților de la Versailles. Începând cu acei ani, deviza familiei este *Par toute voie chemine*, care s-ar traduce prin *Pe orice drum înaintez*.

Este interesant de spus că François de Faÿ, care se naște în anul 1095, ajunge în Palestina la vârsta de un an, împreună cu tatăl său, Pierre de Faÿ și cu mama sa, Marie de Chapeuil. 25 de ani mai târziu, îl găsim alături de Fra Raymond de Puy, Marele Maestru al Ordinului Ospitalier Sfântul Ion de Ierusalim când, în 1120, Ordinul devine și Militar (după dispariția, pe 3 septembrie, a Preafericitului Gérard Tenanque, întemeietorul Ordinului consacrat prin Bula papală din 15 februarie 1113 a Papei Pascal al II-lea). De aici se trage afirmația apărută în monografia *Fay sur Lignon* scrisă de Jean-Claude Morel în 1990, prin care François de Faÿ ar fi fost cofondator al Ordinului. Poate că da, dar numai pentru aspectul militar.

Numărându-l și pe François de Faÿ, familia numără 86 de Cavaleri de Malta, eu fiind al 87-lea. În onoarea rangurilor și serviciilor aduse Ordinului, patru dintre ei sunt îngropați în interiorul Co-Catedralei Sfântul Ion de la Valetta din insula Malta. Unul pe aleea centrală, al patrulea de la altar și ceilalți trei în capela *limbii Auvergne*.

Trebuie spus că numele Ordinului a evoluat de-a lungul timpului. În anul 1113, s-a numit Ordinul Ospitalier al Sfântului Ion de Ierusalim. În 1120 se adaugă precizarea Militar, în 1310, numele insulei Rodos și, în fine, cel al insulei Malta începând cu 1522. Azi numele exact este Ordinul Suveran Militar și Ospitalier al Sfântului Ion de Ierusalim de Rodos și de Malta, pe scurt Ordinul de Malta.

Cele opt vârfuri ale Crucii de Malta reprezintă în același timp cele opt virtuți teologale: loialitate, milă, franchețe, curaj, glorie și onoare, dispreț pentru moarte, solidaritate cu cei săraci și bolnavi, respect pentru Biserică, și cele opt provincii, *limbi*, fondatoare ale Ordinului:

UBD | We know books
Auvergne, Provence, France, Navarre, Castilia și Portugalia, Italia, Germania, Anglia cu Scoția și Irlanda.

Bine ar fi ca cititorii să nu se lase păcăliți de falsele ordine de Malta care, numai pentru faptul că sunt înscrise ca asociații în insula Malta, utilizează numele emblematic și îi păcălesc pe cei în căutare de satisfacere orgolioasă contra bani și agape. Acestea sunt *cluburi* mondene cu *câte o poveste* de numai câteva zeci de ani maximum, pentru că de istorie nu poate fi vorba. Se pare că actualmente ar fi nouă asemenea ordine în Europa. Nu au nici o legătură cu ajutorarea celor bolnavi și nevoiași, care este scopul adevăratului Ordin de Malta și care a serbat nouă sute de ani în 2013! Este cel mai vechi Ordin religios și ospitalier din lume!

De la venirea în Palestina, Cruciatul Pierre de Faÿ va avea încă șase copii, printre care, în 1104, pe Drogo, al cărui strănepot, Roger (Rogerius) de Faÿ, va pleca în Ungaria în 1172 la Curtea Annei (Agnès) de Chatillon cu ocazia căsătoriei ei cu Béla al III-lea când acesta a devenit Regele Ungariei.

Rogerius (maghiarizat în Rugaci) este menționat în 1188 la Curtea lui Béla al III-lea recăsătorit cu Margareta de Franța în 1185.

Rogerius va participa la Cruciada a V-a alături de Regele Andrei al II-lea al Ungariei și va muri (se pare), în luptă, la începutul Cruciadei, în anul 1217. Probabil că de atunci a apărut, pentru rațiuni de pronunțare, umlaut-ul pe y și numele a început să fie scris Faÿ.

Rogerius va avea doi fii, pe Don și pe Barnabas. Amândoi cavalerii l-au însoțit pe Regele Béla al IV-lea în lupta din 11 aprilie 1241 de la Sajo-Mohi contra mongolilor lui Batû Han (nepotul lui Genghis Han) și Subotai. Calul regelui a fost omorât. Barnabas căzuse deja în bătălie. Don i-a oferit Regelui calul său. Calul, nerecunoscând pe noul încălecător, s-a cabrat și l-a lovit cu copita la umăr pe Don, care-i ținea dârlogii. Regele l-a întrebat *Faji Faÿ?*, adică *te doare, Faÿ?* Întrebarea a fost reprodusă în istoria familiei ca un fel de a doua deviză. Regele a putut părăsi câmpul de luptă și s-a refugiat întâi în Austria și apoi în Dalmația.

Don s-a ascuns sau s-a prefăcut mort până la căderea nopții. Ajungându-l din urmă pe rege, a devenit curierul lui personal. Mongolii s-au retras din Ungaria pe 11 decembrie a aceluiași an cu ocazia morții lui Genghis Han. Ca răsplată pentru riscurile asumate și fidelitatea sa, Regele Béla al IV-lea a vrut să-l înnobileze pe Don în 1242. Însă Don avea deja titlul de baron, deci nu putea fi reînobilat. Astfel că protocolul a fost schimbat și, în loc ca Don să primească numele domeniului dăruit de rege la Abauy, domeniul este cel care a primit numele de familie al lui Don, *de Faÿ*. Regele Ștefan al V-lea, fiul lui Béla al IV-lea,

consfințește dania părintelui său: *Iar Regele Ștefan, văzând actele și cunoscând pe acest viteaz și spre a cinsti faptele sale de vitejie, a legalizat din nou această moștenire printr-un testament semnat de propria sa mână.* Testamentul se află în arhiva Cancelariei Regale Ungare. Domeniul Faÿ a aparținut unei ramuri a familiei până la ultimul război mondial, când a fost confiscat de regimul comunist.

Familia de Faÿ a fost una dintre cele cinci familii cu o genealogie continuă atât de mult coborâtoare în timp și a făcut astfel parte dintre foarte puținele familii numite *de platină* din Ungaria.

De câteva ori în istorie a fost propus unor membri ai familiei titlul de conte. Ultima oară, oferta a venit din partea împărătesei Maria Tereza (1717-1780). Refuzul constant al celor din familie a fost argumentat prin faptul că un titlu așa de vechi de baron are mult mai mare valoare decât orice alt titlu recent! Cu atât mai mult, cu cât curtea imperială de la Viena, pentru motive de oportunitate, vindea titluri nobiliare, deci fără o valoare tradițională pentru că erau lipsite de orice legitimitate istorică.

Toate acestea sunt relatate de marele istoric și genealogist maghiar Nagy Ivan în lucrarea sa din 1858. La fel, faptele sunt evocate și în *La Grande Encyclopédie Française* din 1939 și confirmate de Szabolcz de Vajay, președintele Confederației Internaționale de Genealogie și Heraldică (1982-1985), în 1978.

O personalitate deosebită din familie este Andraș (de) Faÿ, care a fost, în a doua jumătate a anilor 1800, deputat în Parlamentul Ungariei, inițiator și președinte al Academiei Maghiare. Ca scriitor, a rămas cunoscut îndeosebi pentru cele peste 600 de fabule ale sale. Andraș (de) Faÿ este fondatorul Băncii Naționale Ungare, președintele Asociației Industriașilor Unguri și primar al Budapestei, cu care ocazie a construit unul din principalele poduri de peste Dunăre între Buda și Pesta.

Un om excepțional este Iosif de Faÿ, Bunicul meu, născut în Transilvania, în localitatea Ciocaia, pe 5 noiembrie 1892. A făcut studii de Drept Internațional la Budapesta și Berlin. A fost ales de secui deputat de Odorhei. A beneficiat de sfaturile și încurajările lui Eugen și Octavian Goga și Octavian Tăslăuanu. A învățat românește în câteva luni pentru ca să poată ține în limba română, pe 19 februarie 1920, unul dintre cele mai importante discursuri de la deschiderea primului Parlament al României după marea Unire. Nicolae Iorga, Președinte al Parlamentului, și întreaga presă din acele timpuri au elogiat poziția curajoasă a lui Iosif de Faÿ. Poziția sa față de situația Transilvaniei a fost constantă și determinată de istoria acestui ținut: Transilvania nu poate fi decât

românească, având aceeași limbă, aceleași obiceiuri, aceeași religie cu Moldova și Muntenia, cu Banatul și Crișana, cu Maramureșul și Bucovina sau Dobrogea, și ele române! Capitala Sarmizegetusa a Daciei este în plină Transilvanie!

Ca urmare a discursului din Parlament, Regele Ferdinand i-a propus lui Iosif de Faÿ să intre în diplomația română și i s-a oferit conducerea Legăției Române de la Tokyo, pe care a preluat-o din anul 1921 până în anul 1922. A învățat japoneza în șase luni și o vorbea atât de bine încât corpul diplomatic i-a cerut să țină discursul cu ocazia aniversării Mikado-ului, Împăratul Japoniei. Japoneza a fost a 14-a limbă pe care a vorbit-o, după ungară, română, germană, franceză, engleză, arabă, un dialect indian etc. În 1926 i s-a propus postul de prim-secretar la Legăția Regală Română de la Bruxelles.

În post la Legăția Regală Română de la Bruxelles, lui Iosif de Faÿ i s-a cerut în cursul anului 1927 să susțină la Facultatea de Drept o conferință privind minoritățile naționale din Transilvania română. A încheiat-o cu un joc de cuvinte care, ca și cele spuse, au cucerit sala: *România asigură egalitatea prin legalitate*. Au urmat ovații și aplauze. Un grup de unguri l-au huiduit la ieșire.

Ca răspuns, iredentiștii unguri au organizat în toamna aceluiași an, la aceeași Facultate de Drept, o contra-conferință în care doreau să susțină pentru a cine știe câta oară, teoria că Transilvania ar aparține Ungariei. Bunicul meu, Iosif de Faÿ, a fost invitat. Revizionişti unguri au prezentat participanților, așa cum făcuseră cu șapte ani mai devreme la Trianon, o hartă a Transilvaniei propunând asistenței un cod: pentru fiecare zece mii de unguri dintr-o localitate a fost plasată câte o pioneză roșie și pentru fiecare zece mii de români câte o pioneză neagră. Au avut loc luări de cuvânt. Iosif de Faÿ a vorbit ultimul și a cerut o scurtă pauză acordată cu plăcere de toți cei prezenți. După pauză, Iosif de Faÿ nu a făcut decât o precizare: *Domnilor, în pauză, pe harta din fața dumneavoastră nu am făcut decât să inversez culorile pionezelor respectând cu strictețe pozițiile lor*. Era evidentă escrocheria vizuală a revizioniştilor unguri, prin care pionezele negre reprezentând populația românească se confundau cu liniile negre ale desenului hărții, iar culoarea roșie favoriza vizibilitatea, dar falsificând prezența numerică ungurească în Transilvania. Prin inversarea culorilor, Iosif de Faÿ a scos în evidență faptul că populația maghiară era cu mult inferioară numeric populației românești. Demonstrația relei-credințe a fost așa de flagrantă, încât conferențiarilor revizionişti au fost huiduiți pentru necinstea lor. Ungurii din sală l-au huiduit pe Bunicul.

Și de data asta, ca și la Versailles prin contele Albert Apponyi, argumentele trucate ale delegației Ungariei au ieșit la suprafață, motiv

IBDIS | We know
Haks

pentru care, în 1920, Președinții Consiliului Suprem al Conferinței de Pace, Georges Clemenceau și Alexandre Millerand, au scris în faimoasa scrisoare de răspuns adresată delegației Ungariei cu ocazia semnării tratatului Trianon pe 4 iunie: *Un état de choses, soit-il même millénaire, ne mérite pas de durer, s'il est contraire à la justice. „O stare de fapt, chiar milenară, nu merită să existe dacă este contrară justiției”.*

Sângele răzbnător al orientalului Attila nu a putut accepta obiectivitatea justiției civilizației occidentale. Această nouă înfruntare și eșecul iredentistilor unguri din 1927, de data asta la Bruxelles, venind, în plus, de la un *de Fay*, descendent al uneia din cele mai importante familii din Ungaria, l-a costat viața pe Bunicul meu. Iosif de Fay a fost găsit asasinat în dimineața zilei de 19 noiembrie 1927. Abia împlinise 35 de ani pe 3 noiembrie!

Pentru meritele sale, fusese decorat cu Ordinul Coroana României, Ordinul Steaua României și Ordinul Soarelui Răsare al Japoniei.